

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Gwasanaethau Eirioli Proffesiynol Annibynnol

Fframwaith Safonau a Chanlyniadau Cenedlaethol ar
gyfer Plant a Phobl Ifanc yng Nghymru

Cynnwys

Cyflwyniad.....	2
Diben.....	5
Manyleb Gwasanaeth a Thempled Adrodd ar gyfer y Dull Cenedlaethol	6
Comisiynwyr eiriolaeth	6
Cyfrinachedd	6
Polisi Cyfrinachedd.....	7
Datganiad Canlyniad Eiriolaeth 1 – Mae gwasanaethau eirioli o ansawdd da ar gael yn rhwydd ac mae'n hawdd i blant a phobl ifanc gael gafael arnyn nhw	8
Datganiad Canlyniad Eiriolaeth 2 – Mae preifatrwydd plant a phobl ifanc a'u hawl i gyfrinachedd yn cael eu parchu ac mae eu lles yn cael ei ddiogelu a'i amddiffyn	13
Datganiad Canlyniad Eiriolaeth 3 – Mae plant a phobl ifanc yn cael eu gwerthfawrogi am eu hamrywiaeth, yn cael eu trin â pharch ac mae pob math ar wahaniaethu yn eu herbyn yn cael ei herio	15
Datganiad Canlyniad Eiriolaeth 4 – Mae plant a phobl ifanc yn cael eu grymuso i arwain mewn perthynas â gwasanaethau eirioli, ac mae eu hawliau, eu dymuniadau a'u teimladau'n cael eu cefnogi	17
Datganiad Canlyniad Eiriolaeth 5 – Mae plant a phobl ifanc yn cymryd rhan mewn dylunio, cynllunio, cyflenwi a gwerthuso gwasanaethau eirioli	20
Atodiad A.....	21
Datganiad Llesiant ac Eiriolaeth Broffesiynol Annibynnol.....	21
Atodiad B.....	24
Y Cynnig Gweithredol.....	24
Atodiad C	29
Crynodeb o Ddulliau ar gyfer Eiriolaeth heb gyfarwyddyd.....	29

Cyflwyniad

Mae eiriolaeth yn ymwneud â: siarad ar ran plant a phobl ifanc, gan rymuso plant a phobl ifanc i wneud yn siŵr bod eu hawliau yn cael eu parchu a bod eu barn, eu dymuniadau a'u teimladau'n cael eu clywed bob amser, mynegi barn, dymuniadau a theimladau plant a phobl ifanc wrth y rhai sy'n gwneud penderfyniadau, a'u helpu i fynd drwy'r system.

Mae eiriolaeth effeithiol yn hanfodol os ydym am ddiogelu plant a phobl ifanc a'u hamddiffyn rhag arferion gwael a rhag cael eu cam-drin. Bwriad eiriolaeth yw siarad yn uchel dros blant a phobl ifanc ac yr oedd yn un o faterion canolog adroddiad Waterhouse.

Safonau Cenedlaethol ar gyfer Darparu Gwasanaethau Eiriolaeth Plant 2003

Mae gan blant a phobl ifanc hawl i gael eu clywed mewn materion sy'n effeithio ar eu dyfodol, fel a nodir yng [Nghonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn](#). Mae Cymru wedi mabwysiadu Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn fel sail i ddatblygu hawliau plant. O dan [Fesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc \(Cymru\) 2011](#) mae gan Weinidogion Cymru ddyletswydd i roi sylw dyledus i Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn wrth arfer eu holl swyddogaethau.

Mae [Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant \(Cymru\) 2014](#) (y Ddeddf) yn ei gwneud yn ofynnol i unrhyw berson sy'n arfer swyddogaethau dan y Ddeddf roi sylw dyledus i Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn. Mae manylion pellach ar weithredu'r ddyletswydd hon wedi eu darparu yn y Cod Ymarfer ar gyfer Rhan 2 (Swyddogaethau Cyffredinol) o'r Ddeddf.

Ar ben hynny, mae'r Ddeddf yn ei wneud yn ofynnol i unrhyw berson sy'n arfer swyddogaethau dan y Ddeddf roi sylw i'r pwysigrwydd o ddarparu cymorth digonol i alluogi unigolion, gan gynnwys plant sy'n derbyn gofal, i gymryd rhan mewn penderfyniadau sydd yn effeithio arnynt i'r graddau sy'n addas dan yr amgylchiadau.

Y dull gweithredu y mae Llywodraeth Cymru wedi ei ddilyn ac ymgynghori yn eang arno wrth ddatblygu'r Ddeddf a'i rhoi ar waith yw gosod eiriolaeth fel rhan annatod o'r Ddeddf gyda Chod Ymarfer penodol ar eiriolaeth dan Ran 10. Mae hyn yn cael ei ategu drwy bwysleisio pwysigrwydd eiriolaeth ym **mhob** cod ymarfer perthnasol a gyhoeddir dan y Ddeddf, yn unol â rheoliadau yn gosod gofynion ar ddarparwyr gwasanaethau eirioli dan Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol 2016 a ddaeth i rym ar 2 Ebrill 2018.

Dan Ran 10 o Ddeddf 2014, mae dyletswydd ar **awdurdodau lleol** i wneud trefniadau ar gyfer darparu cymorth i blant sy'n derbyn gofal, plant oedd yn arfer derbyn gofal, a phlant sydd ag anghenion gofal a chymorth. Rhaid i'r cymorth hwn gynnwys cynrychiolaeth. Roedd hyn i bob pwrpas yn ailddatgan ac yn disodli'r ddyletswydd o fewn adran 26A o Ddeddf Plant 1989, sydd wedi'i diddymu a'i disodli dan adran 174 o Ddeddf 2014.

Mae adran 174 o [Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant \(Cymru\) 2014](#) yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol sefydlu gweithdrefn ar gyfer ystyried sylwadau neu gwynion gan blentyn mewn perthynas â gwasanaethau a gafwyd naill ai fel **plentyn sy'n derbyn gofal** neu **blentyn sydd angen gofal a chymorth**. Ystyr plentyn "**sy'n derbyn gofal**" yw plentyn sydd naill ai yng ngofal awdurdod lleol neu sy'n cael llety o dan swyddogaethau awdurdod lleol o dan Ran 6 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.

Mae adran 176 o'r Ddeddf honno yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol sefydlu gweithdrefn ar gyfer ystyried sylwadau (gan gynnwys cwynion) gan bersonau y mae is-adran (2) yn gymwys iddynt ynghylch cyflawni ei swyddogaethau dan Rannau 3 i 7 mewn perthynas â'r personau hynny.

Dan adran 178 o'r Ddeddf honno, rhaid i awdurdod lleol hefyd wneud trefniadau ar gyfer darparu cymorth i blant i wneud sylwadau, neu sy'n bwriadu gwneud sylwadau, dan adran 174.

Mae'r Fframwaith Safonau a Chanlyniadau Cenedlaethol hwn yn gosod canlyniadau llesiant ar gyfer pobl sydd angen gofal a chymorth a gofalwyr sydd angen cymorth. Mae hyn yn cynnwys eiriolaeth. Mae'r Fframwaith yn datgan bod rhaid i bobl gael cyfle i siarad drostynt eu hunain a chyfrannu at benderfyniadau sydd yn effeithio ar eu bywydau, neu gael rhywun a all wneud ar eu rhan. Mae'n rhaid mesur cyflawniad hynny.

Mae'n hanfodol bod comisiynwyr gwasanaethau eirioli a darparwyr gwasanaethau eirioli yn gallu mesur ansawdd yn ogystal â maint eu gwaith a bod yn sicr eu bod yn gwneud gwahaniaeth cadarnhaol i fywydau plant a phobl ifanc. Mae'r Fframwaith Safonau a Chanlyniadau Cenedlaethol ar Gyfer Plant a Phobl Ifanc yng Nghymru felly yn gosod safonau a chanlyniadau sylfaenol ar gyfer eiriolaeth.

Cefndir

Rhaid i ddatblygiad y Fframwaith Safonau a Chanlyniadau Cenedlaethol gael ei osod yng nghyd-destun gwaith adroddiad Pwyllgor Plant a Phobl Ifanc y Cynulliad a'r Comisiynydd Plant, *Lleisiau Coll – adolygiad o wasanaethau eirioli proffesiynol annibynnol i blant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal, rhai sy'n gadael gofal a phlant mewn angen yng Nghymru* ym mis Mawrth 2012.

Yn dilyn hynny estynnodd Gweinidogion Cymru wahoddiad i lywodraeth leol ddatblygu model i sicrhau Dull Cenedlaethol ar gyfer gwasanaethau eirioli proffesiynol annibynnol i blant sy'n derbyn gofal, plant mewn angen ac unigolion penodol eraill (Dull Cenedlaethol). Sefydlwyd Grŵp Uwch Arweinwyr, a oedd yn cynnwys y Comisiynydd Plant, i oruchwylio datblygiad y Dull Cenedlaethol.

Sefydlwyd Grŵp Gorchwyl a Gorffen, dan gadeiryddiaeth Cymdeithas Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru, a oedd yn cynnwys cynrychiolwyr o swyddfa Comisiynydd Plant Cymru a Llywodraeth Cymru, a phartneriaid eraill. Ei dasg oedd datblygu prif elfennau Dull Cenedlaethol a fyddai ynghlwm â Fframwaith Safonau a

Chanlyniadau ac ystyried yr argymhelliad ynglŷn â “chynnig gweithredol” yn adroddiad y Comisiynydd Plant, ‘Lleisiau Coll: yr Hawl i Gael eu Clywed’.

‘Galw ar Awdurdodau Lleol i wneud cynnig gweithredol o eiriolaeth i blentyn neu berson ifanc sy’n mynd i mewn i’r system gofal plant statudol ar y cyfle cynharaf posibl. Dylid gwneud y cynnig mewn cyfarfod wyneb yn wyneb rhwng y plentyn neu’r person ifanc ac eiriolwr proffesiynol annibynnol er mwyn sicrhau bod defnyddwyr gwasanaeth yn cael eu hysbysu’n llawn am eu hawliau ac yn cael gwybodaeth, cyngor a chymorth mewn perthynas â swyddogaeth eiriolaeth annibynnol. Dylai’r cynnig gweithredol hwn barhau drwy gydol cyfnod plentyn neu berson ifanc mewn gofal, a dylai’r Swyddog Adolygu Annibynnol ei fonitro drwy’r adolygiadau statudol.’

Argymhelliad 3 – Lleisiau Coll – Yr Hawl i Gael eu Clywed

Byddai model y Dull Cenedlaethol yn cael ei gyflwyno drwy awdurdodau arweiniol y Grwpiau Cydweithredol Rhanbarthol ar gyfer Gwella Gwasanaethau Cymdeithasol ar y pryd. Darparodd Llywodraeth Cymru adnodd ar gyfer swydd Rheolwr y Prosiect.

Cafodd yr elfennau allweddol hyn eu pennu a’u datblygu gan y grŵp:

- Fframwaith - gan gynnwys dull gweithredu ar gyfer y ‘cynnig gweithredol’ o eiriolaeth a nodwyd yn ‘Lleisiau Coll’ a mapio’r cysylltiadau rhwng y Fframwaith a’r Datganiad Llesiant sy’n ategu’r Ddeddf
- Dull Cenedlaethol – Manyleb Gwasanaeth Rhanbarthol (yn darparu manylebau cyson ar gyfer comisiynu gwasanaethau).
- Dull Cenedlaethol – Templed Adrodd ar Berfformiad Rhanbarthol i ddarparu’r dystiolaeth a’r ystadegau a nodir yn y Fframwaith at ddibenion monitro ansawdd a pherfformiad gwasanaethau
- Dull Asesu Ystod a Lefel (Capasiti Gwasanaeth) sydd, o’i gymhwyso i’r boblogaeth gymwys yn lleol ac yn rhanbarthol, yn helpu i fesur gofynion capasiti gwasanaethau a chostau cysylltiedig.

Cynhyrchodd Cymdeithas Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru gynllun gweithredu i ddatblygu’r Dull Cenedlaethol a gytunwyd gan holl awdurdodau lleol Cymru. Cafodd ei roi ar waith o haf 2017 ymlaen.

Gweithredu'r Dull Cenedlaethol

Mae'r Dull Cenedlaethol nawr yn cael ei roi ar waith mewn cysylltiad â Grŵp Cyngori'r Gweinidog ar Wella Canlyniadau i Blant. Sefydlwyd Grŵp Gorchwyl a Gorffen i fonitro ac annog gweithrediad, ac adolygu effeithiolrwydd y Dull Cenedlaethol ar gyfer Eiriolaeth i Blant a Phobl Ifanc.

Sefydlwyd Grŵp Technegol i roi cyngor ar ddiweddarau Rhan 10 o'r Cod Ymarfer (Eiriolaeth). Bydd yn ystyried y Dull Cenedlaethol o Ddarparu Gwasanaethau Eirioli i Blant.

Mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu gorffen y gwaith hwn i ddiweddaru'r Cod ar Ran 10 yn ystod 2019. Yna bydd y Cod diwygiedig yn cael ei osod gerbron y Cynulliad i'w gymeradwyo cyn ei gyhoeddi'n ffurfiol. Daeth Rheoliadau Gwasanaethau Eiriolaeth Rheoleiddiedig (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) (Cymru) 2019 i rym ar 29 Ebrill 2019.

Diben

Mae'r ddogfen hon yn nodi'r canlyniadau y gall plant a phobl ifanc eu disgwyl mewn perthynas ag eiriolaeth plant a phobl ifanc. Mae'n gosod Fframwaith sy'n galluogi darparwyr gwasanaethau eirioli a'r rhai sy'n eu comisiynu i fod yn siŵr bod y safonau hynny'n cael eu cyrraedd, gan ei gwneud yn bosibl iddynt ddangos tystiolaeth eu bod yn gwneud gwahaniaeth cadarnhaol i fywydau plant a phobl ifanc.

Mae'r Fframwaith yn adeiladu ar sylfeini, ac wedi'i groesgyfeirio at, y Safonau Cenedlaethol ar gyfer Darparu Gwasanaethau Eiriolaeth Plant (2003) gwreiddiol y mae'n eu disodli. Dylid ei ddarllen ochr yn ochr â'r [Canllawiau ar ddelio â chwynion a sylwadau mewn gwasanaethau cymdeithasol awdurdodau lleol \(Awst 2014\)](#)

Mae'r safonau hyn wedi cael eu cyfuno yn safonau a datganiadau o ganlyniadau. Mae gwybodaeth fanylach i'w chael ar gyfer y rhain ynghylch sut y gall comisiynwyr a darparwyr eiriolaeth brofi eu bod yn cyflawni'r canlyniadau ac yn cwrdd â'r safonau ac i ba raddau. Mae cysylltiad rhyngddynt â'r Datganiad Llesiant cyffredinol ([Atodiad A](#)) ac maent yn ategu'r datganiad hwnnw. Maent hefyd yn dangos sut y bydd awdurdodau lleol yn darparu tystiolaeth o sut y bydd plant a phobl ifanc yn cael cymorth i gyflawni eu canlyniadau llesiant drwy ddefnyddio eiriolaeth, ac ystyr llesiant e.e. 'Sicrhau hawliau', 'Amddiffyn rhag cam-drin ac esgeuluso'.

Mae'r ddogfen hon hefyd yn rhoi gwybodaeth i blant a phobl ifanc ag anghenion o ran gofal a chymorth sy'n defnyddio gwasanaethau eirioli ynghylch yr hyn y mae ganddynt hawl iddo, a sut y gallant fod yn rhan o'r broses o ddatblygu a gwerthuso'r gwasanaethau.

Manyleb Gwasanaeth a Thempled Adrodd ar gyfer y Dull Cenedlaethol

Comisiynwyr eiriolaeth

Dylai comisiynwyr sicrhau bod darparwyr eiriolaeth yn gallu ateb gofynion y contract a geir ym Manyleb y Gwasanaeth a chyflawni yn unol â'r Fframwaith hwn.

Dylai comisiynwyr hefyd sicrhau bod y darparwr eiriolaeth wedi sefydlu'r prosesau angenrheidiol i fodloni'r gofynion o ran darparu tystiolaeth a'r mesurau a nodir yn y Templed Adrodd Cenedlaethol.

Dylai comisiynwyr gynnal cyfarfodydd chwarterol i fonitro ansawdd y gwasanaeth, fel a nodir ym Manyleb y Gwasanaeth. Dylent hefyd sicrhau bod adroddiad blynyddol yn cael ei gynhyrchu.

Darparwyr eiriolaeth

Dylai darparwyr eiriolaeth sicrhau eu bod wedi sefydlu prosesau i gasglu'r dystiolaeth a'r mesurau sy'n angenrheidiol ar gyfer adroddiadau chwarterol sy'n monitro ansawdd y gwasanaeth yn erbyn y Fframwaith gan ddefnyddio'r Templed Adrodd Cenedlaethol.

Dylai darparwyr eiriolaeth baratoi adroddiadau ar gyfer cyfarfodydd chwarterol i fonitro ansawdd y gwasanaeth fel a nodir ym Manyleb y Gwasanaeth. Dylent hefyd gynhyrchu adroddiad blynyddol.

Dylai pob eiriolwr gael gwybodaeth ddigonol am y Fframwaith, Manyleb y Gwasanaeth a'r Templed Adrodd Cenedlaethol fel rhan o'r broses sefydlu, gan roi sylfaen gadarn ar gyfer datblygu a darparu gwasanaeth eirioli o safon uchel.

Cyfrinachedd

Mae cyfrinachedd yn rhan hollbwysig o'r berthynas, yn seiliedig ar ymddiriedaeth a pharch, rhwng plentyn neu berson ifanc sy'n ceisio cymorth ac eiriolwr sydd wedi cael gorchwyl i roi cymorth. Mae angen i eiriolwyr sicrhau cyfrinachedd mewn ffordd sy'n dangos i blant a phobl ifanc bod y gwasanaeth sy'n cael ei gynnig ar wahân ac yn wahanol i'r gwasanaethau cymdeithasol neu unrhyw gorff arall sy'n comisiynu.

Trwy egluro cyfrinachedd gall gwasanaethau eirioli annog plant a phobl ifanc i fod â'r hyder a'r dewrder i rannu gwybodaeth ac i gymryd y camau angenrheidiol i ddatrys eu problemau. Yn y ffordd hon, gall gwasanaethau eirioli wella effeithiolrwydd gwasanaethau diogelu statudol, gan daflu rhaff hollbwysig i blant a phobl ifanc na fyddent byth yn ceisio cymorth gan oedolion fel arall o bosibl. ([Gweler Datganiad Canlyniad Eiriolaeth 2](#)).

Polisi Cyfrinachedd

Mae'r gwasanaeth eirioli'n sicrhau bod plant, pobl ifanc ac asiantaethau eraill yn ymwybodol o'i bolisiâu cyfrinachedd a bod y gwasanaeth yn gweithredu o fewn y polisi hwnnw.

Mae gan y gwasanaeth eirioli bolisi cyfrinachedd eglur sydd wedi'i seilio ar gydsyniad niwed arwyddocaol. Yn ogystal â phlant a phobl ifanc sy'n defnyddio'r gwasanaeth, mae hyn yn cynnwys staff y gwasanaeth, ei gyllidwyr, gwasanaethau plant mewn awdurdodau lleol, asiantaethau lleol a gweithwyr proffesiynol eraill, ysgolion a, lle y bo'n briodol, rhieni neu ofalwyr plant a phobl ifanc.

Caiff y polisi cyfrinachedd ei egluro wrth blant a phobl ifanc cyn iddynt drafod y rhesymau pam eu bod wedi cysylltu â'r gwasanaeth. Rhoddir crynodeb iddynt o'r polisi mewn iaith sy'n addas ar gyfer plant a phobl ifanc. Caiff plant a phobl ifanc eu sicrhau bod eu preifatrwydd yn cael ei barchu bob amser ac na fydd unrhyw beth yn cael ei ddatgelu y tu allan i'r gwasanaeth heb eu cytundeb, oni bai bod hynny'n angenrheidiol er mwyn atal niwed arwyddocaol iddynt hwy neu i rywun arall, neu os yw gorchymyn llys yn ei gwneud yn ofynnol datgelu'r wybodaeth. Cânt eu sicrhau hefyd y byddant yn cael gwybod os yw gwybodaeth yn mynd i gael, neu wedi cael, ei throsglwyddo.

Lle mae'r gwasanaeth yn credu ei bod yn angenrheidiol trosglwyddo gwybodaeth i asiantaethau statudol heb gydsyniad y plentyn neu'r person ifanc, mae'r eiriolwr yn ei hysbysu ynghylch y rhesymau dros weithredu fel hyn. Caiff y rhesymau eu cofnodi'n ysgrifenedig.

Mae canllawiau statudol ynghylch rhannu gwybodaeth i amddiffyn plant os oes pryderon y gallent wynebu risg o niwed arwyddocaol wedi'u hamlinellu o dan Rhan 7 o Ddeddf 2014¹.

¹ <https://llyw.cymru/rhannu-gwybodaeth-er-mwyn-diogelu-plant-canllawiau>

Datganiad Canlyniad Eiriolaeth 1 – Mae gwasanaethau eirioli o ansawdd da ar gael yn rhwydd ac mae'n hawdd i blant a phobl ifanc gael gafael arnyn nhw			
Safonau		Tystiolaeth/Mesurau	
		Comisiynwyr	Darparwyr
a) Mae gwasanaethau eirioli yn ymatebol ac yn rhoi gwybodaeth, cyngor a chymorth heb oedi pan gysylltir â hwy	Mae eiriolaeth annibynnol ar gael i blant a phobl ifanc pan fo'i hangen arnynt.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth fod gan y gwasanaeth y gallu i ymateb i gysylltiadau heb oedi. Mae gallu'r gwasanaeth yn seiliedig ar Asesiad o'r Boblogaeth yn unol â dyletswyddau comisiynwyr o dan Ddeddf 2014 (A14) y gallant ddangos tystiolaeth ei fod yn gallu cyflawni hawliau'r boblogaeth.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth: • eu bod yn ymateb i gysylltiadau heb oedi. • eu bod yn gallu ateb y galw am y gwasanaeth.
b) Rhoddir cyhoeddusrwydd da i wasanaethau eirioli ac maent yn darparu amrywiaeth o ddulliau cysylltu.	Mae'n hawdd i blant a phobl ifanc gael gafael ar eiriolaeth annibynnol.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth bod gofynion o ran rhoi cyhoeddusrwydd i eiriolaeth yn cael eu nodi ym Manyleb y Gwasanaeth a'u bod yn cael eu hadolygu mewn cyfarfodydd monitro ansawdd. Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth bod yr holl blant a phobl ifanc yn cael 'cynnig gweithredol' o eiriolaeth pan fyddant yn dechrau derbyn gofal, yn destun ymchwiliad sy'n arwain at gynhadledd amddiffyn	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth o ystod addas o ddeunyddiau cyhoeddusrwydd mewn amrywiaeth o fformatau – gyda chynllun dosbarthu y cytunwyd arno. Mae darparwyr eiriolaeth yn cynnwys y canlynol yn eu hadroddiadau: • data ar weithgarwch atgyfeirio sy'n deillio o 'gynigion gweithredol'. • data ar ffynonellau atgyfeiriadau/cysylltiadau.

		plant ac ar adegau dynodedig eraill yn ystod eu gofal (gweler Atodiad B). Mae comisiynwyr yn mynd ati'n weithredol i annog yr holl ffynonellau gwybodaeth, cyngor a chymorth yn ogystal ag asiantaethau, timau ac oedolion eraill sydd mewn sefyllfa i hysbysu plant a phobl ifanc ynghylch eiriolaeth: • i wneud hynny • i'w hannog i'w defnyddio • i hwyluso eu cyswllt cyntaf Mae comisiynwyr yn mynd ati'n weithredol i annog y rhai sydd mewn sefyllfa i gynghori plant a phobl ifanc i fynychu sesiynau ymwybyddiaeth a ddarperir gan y gwasanaeth eiriolaeth fel rhan o Fanyleb y Gwasanaeth. (Gweler Datganiad Canlyniad Eiriolaeth 4i)	Mae darparwyr eiriolaeth yn mynd ati'n weithredol i annog yr holl asiantaethau, timau ac oedolion sydd mewn sefyllfa i hysbysu plant a phobl ifanc ynghylch eiriolaeth: • i wneud hynny • i'w hannog i'w defnyddio • i hwyluso eu cyswllt cyntaf. Mae'r darparwyr eiriolaeth yn cynnal sesiynau ymwybyddiaeth ar gyfer y rhai sydd mewn sefyllfa i gynghori plant a phobl ifanc a'u cyflwyno i ymarfer eiriolaeth ffurfiol/anffurfiol.
c) Darperir gwasanaethau eirioli mewn mannau ac ar amseroedd sy'n eu gwneud yn hygyrch i bob plentyn a pherson ifanc cymwys.	Mae eiriolaeth annibynnol ar gael yn rhwydd ac mae'n hawdd i blant a phobl ifanc gael gafael arnyn nhw.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth eu bod yn cael manylion yr ystod o leoliadau a ddefnyddir ar gyfer cyfarfodydd gyda phlant a phobl ifanc yn eu hadroddiadau	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth: • bod lleoliadau hygyrch yn cael eu defnyddio wrth gwrdd â phlant a phobl ifanc.

		monitro ansawdd gwasanaeth – ynghyd â thystiolaeth o fynediad i blant anabl, asesiadau risg a pheryglon a gwblhawyd ac ati.	bod asesiadau priodol o risgiau a pheryglon yn cael eu cwblhau.
d) Mae gan wasanaethau eirioli wasanaeth peiriant ateb dwyieithog sy'n weithredol pan nad oes staff ar ddyletswydd yn y gwasanaeth, sy'n egluro sut i gael help ar unwaith ynghyd â manylion cyswllt yn ogystal ag amserlen ar gyfer ymateb i unrhyw negeseuon sy'n gysylltiedig ag atgyfeiriadau a gaiff eu recordio.	Mae plant a phobl ifanc yn gallu cael cymorth y tu allan i oriau'r gwasanaeth ac yn cael ymateb i unrhyw negeseuon y maent yn eu gadael o fewn amserlen benodedig.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth bod y gofyniad i ddarparu gwasanaeth peiriant ateb yn rhan o Fanyleb y Gwasanaeth a bod manylion o'i ddefnydd yn cael eu cynnwys mewn adroddiadau monitro ansawdd.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth bod manylion y defnydd o'r gwasanaeth peiriant ateb ac amseroedd ateb yn cael eu cynnwys mewn adroddiadau monitro ansawdd.
e) Mae gan wasanaethau eirioli gynllun gweithredu ar eiriolaeth, sydd wedi'i ddogfennu'n eglur, y cytunwyd arno gyda'r plentyn neu berson ifanc.	Mae plant a phobl ifanc yn deall sut y byddai'r gwasanaeth eiriolaeth annibynnol yn eu helpu ac yn cytuno ar eu cynllun eiriolaeth.	Mae comisiynwyr yn adolygu'r cynllun gweithredu ar eiriolaeth dienw fel rhan o'u gweithgarwch i fonitro ansawdd y gwasanaeth.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth o gynlluniau eiriolaeth y cytunwyd arnynt rhwng yr eiriolwr a'r plentyn neu berson ifanc.
f) Mae gan staff gwasanaethau eirioli swydd-ddisgrifiadau eglur a manwl ac maent yn cael hyfforddiant a goruchwyliaeth o fath priodol.	Mae plant a phobl ifanc yn cael gwasanaeth gan eiriolwyr a rheolwyr sy'n deall diben y gwasanaeth, yn deall eu ffiniau a llinellau atebolrwydd ac wedi'u hyfforddi i safon uchel i gyflawni eu rolau'n effeithiol.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth o'r canlynol: fod swydd-ddisgrifiadau eglur, trefniadau hyfforddiant a chymorth a pholisïau dynodedig yn cael eu hamodi ym Manyleb y Gwasanaeth sy'n cael eu hadolygu'n flynyddol.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth fod ganddynt swydd-ddisgrifiadau eglur, trefniadau hyfforddiant a chymorth a bod y polisïau dynodedig yn eu lle. Mae eiriolwyr yn cael eu cynorthwyo i ennill cymwysterau fel sy'n cael ei argymhell/yn ofynnol yn Fframwaith Cymwysterau Gofal Cymdeithasol Cymru.

		• bod Manyleb y Gwasanaeth yn cynnwys disgwyliad bod eiriolwyr yn ennill y Cymhwyster C&G Lefel 3, neu gymhwyster cyfatebol sy'n ofynnol gan Gofal Cymdeithasol Cymru, o fewn amserlen benodol.	Mae gwasanaethau yn gofrestredig a rheolwyr wedi cymhwyso'n briodol a'u cofrestru yn unol â RISCA 2016 fel nodir yn Fframwaith Cymwysterau Gofal Cymdeithasol Cymru.
g) Mae gwasanaethau eirioli yn casglu ac yn monitro data'n rheolaidd ar waith y gwasanaeth at ddibenion monitro ansawdd ac maent hefyd yn defnyddio adborth gan blant a phobl ifanc i ddatblygu a gwella'r gwasanaeth	Mae plant a phobl ifanc yn cael gwasanaeth sydd: • yn cael ei fonitro o safbwynt ansawdd • yn eu galluogi ac yn eu hannog i roi adborth • yn cynhyrchu gwybodaeth sy'n gallu cael ei ddefnyddio i wella'r gwasanaeth.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth o'r canlynol: • cyfarfodydd rheolaidd i fonitro ansawdd y gwasanaeth sy'n ymdrin ag ystod o ddata ar y gwasanaeth gan gynnwys: amseroedd ymateb, gweithgarwch 'cynnig gweithredol', deunydd cyhoeddusrwydd ac ymwybyddiaeth, lleoliadau a ddefnyddir, enghreifftiau o Gynlluniau Gweithredu Eiriolaeth, hyfforddiant ar gyfer staff, goruchwyliaeth ar gyfer staff a'r holl adborth gan blant a phobl ifanc sy'n awgrymu gwelliannau i'r gwasanaeth • bod yr adroddiadau hyn yn cael eu rhannu ag Aelodau Arweiniol, Panelau Rhianta Corfforaethol a Phwyllgorau Craffu a bod ymgysylltiad rhyngddynt a'r gwasanaeth eiriolaeth, a bod	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu: • darparu tystiolaeth o adroddiadau a gyflwynwyd at ddibenion monitro ansawdd ac enghreifftiau o welliannau i'r gwasanaeth sy'n adlewyrchu adborth gan blant a phobl ifanc. • darparu tystiolaeth o ymgysylltu ag Aelodau Etholedig, Panelau Rhianta Corfforaethol a Phwyllgorau Craffu, a bod systemau atebolrwydd eraill ar waith er mwyn craffu ar adroddiadau.

		systemau atebolrwydd eraill ar waith er mwyn craffu ar adroddiadau.	
--	--	---	--

Datganiad Canlyniad Eiriolaeth 2 – Mae preifatrwydd plant a phobl ifanc a'u hawl i gyfrinachedd yn cael eu parchu ac mae eu lles yn cael ei ddiogelu a'i amddiffyn			
Safonau		Tystiolaeth/Mesurau	
		Comisiynwyr	Darparwyr
a) Mae gwasanaethau eirioli yn gweithio i lefel uchel o gyfrinachedd ac yn parchu preifatrwydd plant a phobl ifanc bob amser. Mae'n gweithredu yn unol â Gweithdrefnau Diogelu Cymru ac yn gyson â gweithdrefnau'r Bwrdd Diogelu. Mae'r wybodaeth hon yn cael ei rhannu a'i hystyr yn cael ei hegluro wrth blant a phobl ifanc cyn i eiriolaeth ddechrau.	Mae plant a phobl ifanc yn hyderus y bydd eu preifatrwydd a'u cyfrinachedd yn cael eu parchu ac mae ganddynt ddealltwriaeth am bolisi cyfrinachedd y gwasanaeth a'r amodau pan fo'n rhaid gwneud datgeliad.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth fod polisi cyfrinachedd y gwasanaeth eirioli'n cael ei rannu ymhlith ei staff ei hun, gofawyr, rhieni, gwarcheidwaid, plant a phobl ifanc ac asiantaethau eraill.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth fod polisi cyfrinachedd y gwasanaeth yn cael ei ddeall gan ei staff a'i egluro i ofalwyr, rhieni, gwarcheidwaid, rhieni maeth, plant a phobl ifanc ac asiantaethau eraill.
b) Mae gan wasanaethau eirioli bolisi cadarn ar amddiffyn plant a phroses gadarn ar gyfer atgyfeirio yn unol â Gweithdrefnau Amddiffyn Cymru, ac mae'r staff yn eu deall yn llwyr.	Mae lles plant a phobl ifanc yn cael ei ddiogelu yn unol â Gweithdrefnau Diogelu Cymru.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth fod ganddynt brotocol a phroses atgyfeirio y cytunwyd arnynt ar gyfer achosion pan fydd angen i wasanaethau eirioli wneud datgeliad amddiffyn plant.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth fod polisi diogelu a gweithdrefnau atgyfeirio'r gwasanaeth yn cael eu ddeall yn llawn gan eu staff a'u gweithredu'n effeithiol.
c) Pan fo angen i wasanaethau eirioli wneud atgyfeiriad ar ôl datgeliad, byddant yn egluro'r sefyllfa wrth y plentyn neu berson ifanc, yn ceisio'i	Mae plant a phobl ifanc yn cael eu hatgoffa o'r polisi cyfrinachedd, yn cael eu hysbysu bod atgyfeiriad yn angenrheidiol ym marn y gwasanaeth, yn cael cyfle i roi eu cydsyniad a'r cymorth eiriolaeth yn	Mae gan gomisiynwyr brotocol atgyfeirio y cytunwyd arno ar gyfer achosion pan fydd angen i wasanaethau eirioli wneud datgeliad amddiffyn plant (2b) sy'n gefnogol i	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth fod polisi cyfrinachedd y gwasanaeth a'r rheswm dros ddatgelu'n cael eu hegluro a'u rhannu gyda phlant a phobl ifanc a bod

gydsyniad ac yn ceisio cynnal y berthynas eiriolaeth.	cael ei gynnal lle bynnag y bo'n bosibl.	barhad y berthynas eirioli lle bod hynny yn ddiogel ac yn briodol	cefnogaeth yr eiriolwr yn parhau lle bo hynny'n bosib
d) Mae gan wasanaethau eirioli bolisi a gweithdrefn cwynion sy'n eglur ac yn addas ar gyfer plant ac yn cael eu hegluro wrthynt a'r rheiny'n cynnwys terfynau amser sydd wedi'u diffinio'n eglur	Mae plant a phobl ifanc yn deall sut i wneud sylw neu gwyn ynghylch y gwasanaeth eirioli.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth bod y gofyniad i fod â pholisi cwynion sy'n eglur ac yn addas ar gyfer plant wedi'i amodi ym Manyleb y Gwasanaeth ynghyd â gofyniad i adrodd ar unrhyw gwynion a gafwyd a chanlyniadau'r cwynion hynny yn adroddiadau monitro ansawdd y gwasanaeth.	Mae Darparwyr Eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth bod polisi cwynion y gwasanaeth yn eglur ac yn addas ar gyfer plant – bod cwynion, sylwadau neu ganmoliaeth ynghyd ag unrhyw ganlyniadau'n cael eu gwneud yn hysbys mewn adroddiadau i gomisiynwyr.
e) Mae Gwasanaethau Eirioli yn darparu manylion ynglŷn â ffyrdd eraill o gael Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth neu gefnogaeth i gwyno am y gwasanaeth eiriolaeth gan gynnwys yr Awdurdod Lleol a Chomisiynydd Plant Cymru	Mae plant a phobl ifanc yn cael eu gwneud yn ymwybodol o ffyrdd eraill o wneud sylw neu gwyn ynghylch y gwasanaeth eirioli.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth trwy adroddiadau monitro ansawdd, enghreifftiau pan fo plant a phobl ifanc wedi cael gwybodaeth, cyngor a chymorth o ffynonellau eraill mewn perthynas â phryder neu gwyn am y gwasanaeth eiriolaeth.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth bod plant a phobl ifanc yn ymwybodol o gymorth arall sydd ar gael i wneud sylw neu gwyn ynghylch y gwasanaeth eirioli. Mae'r holl bryderon a chwynion yn cael eu cynnwys mewn adroddiadau monitro ansawdd ac felly hefyd enghreifftiau o ganmoliaeth a gafwyd.

Datganiad Canlyniad Eiriolaeth 3 – Mae plant a phobl ifanc yn cael eu gwerthfawrogi am eu hamrywiaeth, yn cael eu trin â pharch ac mae pob math ar wahaniaethu yn eu herbyn yn cael ei herio			
Safonau		Tystiolaeth/Mesurau	
		Comisiynwyr	Darparwyr
a) Mae gwasanaethau eirioli yn sicrhau nad yw'r un plentyn na pherson ifanc yn dioddef gwahaniaethu yn y gwasanaeth.	Mae plant a phobl ifanc yn ymwybodol o wasanaethau eirioli ac yn gallu eu defnyddio heb ofni y byddant yn dioddef gwahaniaethu.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth bod y gofyniad i fod â pholisi gwrthwahaniaethu cadarn wedi'i amodi ym Manyleb y Gwasanaeth.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth bod polisi gwrthwahaniaethu'r gwasanaeth yn cael ei hyrwyddo, ei rannu, ei ddeall a'i ddilyn gan ei staff.
b) Dylai gwasanaethau eirioli wneud plant a phobl ifanc yn ymwybodol o'u hawliau o dan y gyfraith², ac o dan bolisiâu cydraddoldeb ac amrywiaeth yr asiantaethau y maent yn cael gwasanaethau ganddynt.	Mae plant a phobl ifanc yn cael cymorth gan wasanaethau eirioli i sicrhau eu hawliau neu i herio gwahaniaethu.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth bod Manyleb y Gwasanaeth yn amodi y bydd yr eiriolwr annibynnol proffesiynol yn herio gwahaniaethu neu helpu plant a phobl ifanc i herio unrhyw wahaniaethu.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth bod/y byddai gwahaniaethu'n cael ei herio pe byddid/pan fyddid yn dod ar ei draws.
c) Mae gwasanaethau eirioli yn cael eu darparu mewn ffordd sy'n parchu anghenion diwylliannol, crefyddol ac ieithyddol y plentyn neu'r person ifanc.	Mae plant a phobl ifanc yn gallu cael mynediad at wasanaethau eirioli sy'n parchu ac yn ystyried eu hanghenion diwylliannol a chrefyddol, sy'n cael eu darparu yn eu dewis iaith neu drwy wasanaeth cyfieithu ar y pryd.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth o'r canlynol: bod y gofyniad i fod â dull datganedig o barchu anghenion diwylliannol, crefyddol ac ieithyddol plentyn neu berson ifanc wedi'i amodi fel rhan o Fanyleb y Gwasanaeth.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth: - bod polisi cydraddoldeb ac amrywiaeth y gwasanaeth yn cael ei rannu, ei ddeall a'i ddilyn gan ei staff. - o fynediad at gyfieithwyr ar y pryd. - o'r camau a gymerwyd i sicrhau proffil staff amrywiol gan gynnwys sgiliau iaith³.

² Mae eiriolwyr yn hysbysu plant ynghylch eu hawliau o dan [Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant \(Cymru\) 2014](#), [CCUHP a Deddf Cydraddoldeb 2010](#).

³ [Mesur y Gymraeg \(Cymru\) 2011](#)

		bod yr angen i wasanaethau/trefniadau gael eu sefydlu i gefnogi hawl y plentyn neu'r person ifanc i gael gwasanaethau yn ei ddewis iaith wedi ei amodi ym Manyleb y Gwasanaeth.	
d) Mae gwasanaethau eirioli yn cymryd camau i estyn allan a hybu mynediad ar gyfer grwpiau heb gynrychiolaeth ddigonol.	Mae plant a phobl ifanc o grwpiau sydd wedi'u hymyleiddio yn cael eu hysbysu ynghylch gwasanaethau eirioli ac yn cael eu hannog i geisio mynediad at gymorth.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth bod y gofyniad i fod â strategaeth allgymorth ddatganedig ar gyfer ymgysylltu â grwpiau heb gynrychiolaeth ddigonol wedi'i amodi ym Manyleb y Gwasanaeth gydag adolygiadau rheolaidd wedi'u hamserlennu.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth o strategaethau allgymorth, costau a neilltuwyd a dyddiadau adolygu.
e) Mae gwasanaethau eirioli yn ymatebol i anghenion cyfathrebu plant a phobl ifanc anabl unigol (Gweler Atodiad C)	Mae plant a phobl ifanc anabl ag anghenion cyfathrebu cymhleth yn gallu cael mynediad at y gwasanaeth a chael cymorth eiriolwr.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth bod y gofynion i fod â'r sgiliau angenrheidiol i weithio gyda phlant anabl ag anghenion cyfathrebu wedi'u hamodi ym Manyleb y Gwasanaeth a bod adolygiadau rheolaidd wedi'u hamserlennu.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth bod dulliau cyfathrebu estynedig yn cael eu defnyddio gan eiriolwyr sy'n meddu ar y sgiliau pan fo angen hynny.

Datganiad Canlyniad Eiriolaeth 4 – Mae plant a phobl ifanc yn cael eu grymuso i arwain mewn perthynas â gwasanaethau eirioli, ac mae eu hawliau, eu dymuniadau a'u teimladau'n cael eu cefnogi			
Safonau		Tystiolaeth/Mesurau	
		Comisiynwyr	Darparwyr
a) Mae gwasanaethau eirioli yn gweithio'n agored gyda phlant a phobl ifanc a throstynt hwy yn unig, yn cael eu harwain gan eu barn a'u dymuniadau ac yn cefnogi eu hawliau.	Mae plant a phobl ifanc sy'n defnyddio gwasanaethau eirioli yn cael eu cefnogi, mae eu barn a'u dymuniadau'n cael eu clywed a'u hawliau'n cael eu parchu.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth eu bod wedi cael ac ymateb i farn a dymuniadau plant a phobl ifanc yn ogystal â sylwadau am eu hawliau.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth eu bod yn gweithio dros blant a phobl ifanc yn unig, eu bod yn cefnogi eu hawliau ac yn cael eu harwain gan eu dymuniadau a'u teimladau.
b) Mae gwasanaethau eirioli yn cael eu cyllido a'u rheoli mewn ffordd sy'n dangos yn eglur eu bod yn annibynnol ar y comisiynwyr.	Mae plant a phobl ifanc yn hyderus bod gwasanaethau eirioli yn gweithredu'n annibynnol ar gomisiynwyr.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth bod statws annibynnol y gwasanaeth eirioli wedi'i amodi ym Manyleb y Gwasanaeth gyda phrosesau y cytunwyd arnynt ar gyfer datrys gwrthdaro posibl.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth o'r modd y maent yn cyfleu eu statws annibynnol i blant a phobl ifanc a gweithwyr proffesiynol eraill.
c) Mae gwasanaethau eirioli yn darparu gwybodaeth i blant a phobl ifanc am eu hawliau; ffynonellau eraill ar gyfer gwybodaeth, cyngor a chymorth, yn eu helpu i archwilio'u hopsiynau a chanlyniadau posibl unrhyw ddull gweithredu.	Mae plant a phobl ifanc sy'n defnyddio gwasanaethau eirioli yn cael eu hysbysu ynghylch eu hawliau a ffynonellau eraill ar gyfer gwybodaeth, cyngor a chymorth, ac yn cael eu helpu i archwilio'u hopsiynau a chanlyniadau posibl unrhyw ddull gweithredu.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth eu bod wedi cael sylwadau gwybodus ac ystyriol gan blant a phobl ifanc.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth eu bod yn darparu gwybodaeth i blant a phobl ifanc am eu hawliau a ffynonellau eraill ar gyfer gwybodaeth, cyngor a chymorth, ac yn eu helpu i archwilio'u hopsiynau a chanlyniadau posibl unrhyw ddull gweithredu arbennig.
d) Mae gwasanaethau eirioli yn rhoi cymorth i blant a phobl	Mae plant a phobl ifanc sy'n dymuno gwneud sylw neu gŵyn yn ymwybodol o'u hawliau ac yn cael mynediad at wasanaethau eirioli.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth eu bod wedi hysbysu plant a phobl ifanc sy'n dymuno neu'n bwriadu gwneud sylw neu	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth o roi cymorth i blant a phobl ifanc sy'n dymuno neu'n bwriadu gwneud sylw neu gŵyn.

ifanc sy'n dymuno gwneud sylw neu gŵyn.⁴		gŵyn am eu hawl i eiriolaeth a sut i gael mynediad ati.	
e) Mae gwasanaethau eirioli yn cyfeirio plant a phobl ifanc at gyngor cyfreithiol ac arbenigol pan fo'n briodol. Maent yn cynnal rhestr o ffynonellau sy'n darparu gwasanaethau.	Mae plant a phobl ifanc sy'n defnyddio gwasanaethau eirioli yn cael eu grymuso a'u helpu i geisio cyngor arbenigol neu gyfreithiol.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth trwy eu hadroddiadau monitro o nifer y plant a phobl ifanc sydd wedi cael cymorth i gael mynediad at gyngor arbenigol neu gyfreithiol.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth trwy eu hadroddiadau monitro o nifer y plant a phobl ifanc sydd wedi cael cymorth i gael mynediad at gyngor arbenigol neu gyfreithiol.
f) Mae gwasanaethau eirioli yn sicrhau bod plant a phobl ifanc sy'n defnyddio'r gwasanaeth yn deall sut i ofyn am newid eiriolwr	Mae plant a phobl ifanc sy'n defnyddio gwasanaethau eirioli yn cael eu grymuso ac yn gallu arfer eu hawl i newid eiriolwr.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth trwy eu hadroddiadau monitro bod yr opsiwn i newid eiriolwr yn cael ei roi i'r plant a'r bobl ifanc a dangos enghreifftiau o achosion pan arferwyd y dewis hwnnw.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth trwy eu hadroddiadau monitro bod yr opsiwn i newid eiriolwr yn cael ei egluro wrth y plant a'r bobl ifanc a dangos data i ddangos tystiolaeth o'r nifer sy'n arfer yr opsiwn.
g) Mae gwasanaethau eirioli yn galluogi plant a phobl ifanc i benderfynu sut i gyfrannu – ar eu pennau eu hunain, yr eiriolwr yn siarad ar eu rhan neu ar y cyd gydag eiriolwr	Mae plant a phobl ifanc sy'n defnyddio gwasanaethau eirioli yn cael eu cefnogi o ran eu dewis ynghylch sut i gyfrannu.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth eu bod wedi cael sylwadau gan blant a phobl ifanc a oedd yn siarad drostynt hwy eu hunain, eiriolwr yn siarad ar ran plant a phobl ifanc neu gan blant a phobl ifanc a oedd yn cyfrannu ar y cyd gydag eiriolwr.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth o helpu plant a phobl ifanc i gyfrannu trwy siarad drostynt hwy eu hunain, gadael i eiriolwr siarad ar eu rhan neu gan blant a phobl ifanc a oedd yn cyfrannu ar y cyd gydag eiriolwr.
h) Mae gwasanaethau eirioli yn helpu plant a phobl ifanc i baratoi ar gyfer cyflwyno'u barn	Mae plant a phobl ifanc cael eu cefnogi, wedi paratoi ac yn fwy hyderus wrth gyflwyno'u barn yn	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth o enghreifftiau [astudiaethau achos] pan fônt wedi	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth o enghreifftiau [astudiaethau achos] pan fo plant a phobl

⁴ [Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant \(Cymru\) 2014](#) (Adran 171-178); a [Canllawiau ar ddelio â chwynion a sylwadau mewn gwasanaethau cymdeithasol awdurdodau lleol \(Awst 2014\)](#)

yn uniongyrchol i'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau – gan eu helpu gyda sgiliau cyfathrebu neu bendantwydd neu i baratoi cyflwyniadau	uniongyrchol i'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau.	cael sylwadau gan blant a phobl ifanc sy'n adlewyrchu'r gwaith paratoi a'r cymorth a ddarparwyd gan y gwasanaeth eirioli.	ifanc wedi cael cymorth i baratoi ar gyfer cyflwyno'u barn i'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau.
i) Mae gwasanaethau eirioli yn cefnogi hawliau plant yn eu gwaith gyda gweithwyr proffesiynol ac oedolion eraill sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc	Mae plant a phobl ifanc sy'n defnyddio gwasanaethau eirioli yn ymwybodol bod eu hawliau'n cael eu cefnogi gyda gweithwyr proffesiynol ac oedolion eraill sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth o enghreifftiau pan wnaethant hwyluso'r gwasanaeth eirioli i ddarparu cyflwyniadau am hawliau plant ar gyfer fforymau proffesiynol amrywiol ac oedolion eraill sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc fel a nodir ym Manyleb y Gwasanaeth.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth o gefnogi hawliau plant yn eu gwaith gyda gweithwyr proffesiynol ac oedolion eraill sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc.
j) Mae gwasanaethau eirioli yn cadw cofnodion achosion manwl o waith a wnaed sy'n cynnwys y cynllun gweithredu eiriolaeth, gweithgarwch, materion, canlyniadau ac adborth y gall plant a phobl ifanc gael mynediad atynt	Mae plant a phobl ifanc sy'n defnyddio gwasanaethau eirioli yn cael eu grymuso ac yn dawl eu meddwl bod gwasanaethau eirioli yn gweithio drostynt hwy yn unig.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth eu bod yn cael astudiaethau achos dienw fel rhan o'u hadroddiadau monitro rheolaidd.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth o gofnodion achosion manwl sy'n cynnwys y cynllun gweithredu eiriolaeth, gweithgarwch, materion, canlyniadau ac adborth.
k) Mae gwasanaethau eirioli yn nodi themâu a materion allweddol a godwyd gan blant a phobl ifanc ac yn cyflwyno'r achos dros newid gwasanaethau (eiriolaeth systemig)	Mae plant a phobl ifanc sy'n defnyddio gwasanaethau eirioli yn cael eu grymuso ac yn gallu effeithio ar y ffordd y mae'r gwasanaethau y maent yn eu derbyn yn cael eu darparu.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth eu bod yn derbyn sylwadau o blaid newid systemig fel rhan o'u hadroddiadau monitro rheolaidd.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth o themâu a materion cyffredin a gyflwynir i gomisiynwyr lleol y gellir ei defnyddio fel sail i ddysgu ac i wella darpariaeth/cyflenwi.

Datganiad Canlyniad Eiriolaeth 5 – Mae plant a phobl ifanc yn cymryd rhan mewn dylunio, cynllunio, cyflenwi a gwerthuso gwasanaethau eirioli			
Safonau		Tystiolaeth/Mesurau	
		Comisiynwyr	Darparwyr
a) Mae gwasanaethau eirioli yn hybu ac yn hwyluso cyfranogiad ac ymgysylltiad plant a phobl ifanc i'w galluogi i fynegi eu barn am y gwasanaeth.	Mae plant a phobl ifanc yn cael eu grymuso i fynegi eu barn am y gwasanaeth eirioli y maent yn ei dderbyn.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth eu bod yn ceisio ac yn derbyn arolwg adborth blynyddol gan ddefnyddwyr gwasanaethau yn ychwanegol at ymatebion ynghylch lefelau bodlonrwydd ar adeg dirwyn achosion unigol i ben.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth o ganlyniadau arolwg adborth blynyddol gan ddefnyddwyr gwasanaethau yn ogystal ag ymatebion ynghylch lefelau bodlonrwydd ar adeg dirwyn achosion unigol i ben.
b) Mae gwasanaethau eirioli yn galluogi plant a phobl ifanc i gyfranogi yn y broses o ddylunio, cynllunio, cyflenwi a gwerthuso'r gwasanaeth yn ogystal â'r broses o recriwtio staff.	Mae plant a phobl ifanc yn cael eu grymuso ac yn cael eu cynnwys yn y broses o werthuso, datblygu a gwella'r gwasanaeth.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth bod trefniadau ar gyfer gweithgarwch cyfranogi'n cael ei nodi ym Manyleb y Gwasanaeth.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth o gyfranogiad o fewn y gwasanaeth. Mae arfer yn cydymffurfio â'r Safonau Cenedlaethol ar gyfer Cyfranogiad ⁵ .
c) Mae gwasanaethau eirioli, wrth geisio help gan blant a phobl ifanc i wella'r gwasanaeth, yn gwneud pob ymdrech i gael cydbwysedd barn sy'n cynrychioli pawb sy'n defnyddio'r gwasanaeth.	Mae plant a phobl ifanc o drawstoriad cynrychiadol o ddefnyddwyr gwasanaethau'n cael eu cynnwys yn y broses o ddatblygu, gwerthuso a gwella gwasanaethau.	Mae comisiynwyr yn gallu dangos tystiolaeth bod y gofyniad i sicrhau cyfranogiad teg a chynrychiadol wedi'i nodi ym Manyleb y Gwasanaeth.	Mae darparwyr eiriolaeth yn gallu dangos tystiolaeth o drefniadau ar gyfer cyfranogiad teg a chynrychiadol yn eu cynlluniau datblygu gwasanaeth yn unol â'r Safonau Cenedlaethol ar gyfer Cyfranogiad.

⁵ [Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol dros Blant a Phobl ifanc](#)

Datganiad Llesiant ac Eiriolaeth Broffesiynol Annibynnol			
Yr hyn y mae llesiant yn ei olygu	Yr hyn y mae plant a phobl ifanc yn ei ddisgwyl	Yr hyn y byddwn yn ei fesur	Y Fframwaith wedi'i fapio yn erbyn y Datganiad Llesiant
Sicrhau hawliau a hawlogaethau	– Rwy'n gwybod ac yn deall pa ofal, cymorth a chyfleoedd sydd ar gael i mi ac rwy'n defnyddio'r rhain i helpu sicrhau fy llesiant fy hunan – Gallaf gael mynediad at yr wybodaeth gywir, pan fyddaf ei hangen, yn y ffordd rwyf yn dymuno'i chael ac yn defnyddio hynny i reoli a gwella fy llesiant – Rwy'n cael fy nhrin gyda pharch ac urddas ac yn trin eraill yr un fath – Mae gennyf lais ac mae pobl yn gwrando arnaf – Mae fy amgylchiadau unigol yn cael eu hystyried – Gallaf siarad dros fy hun ac rwy'n cael fy nghynnwys mewn penderfyniadau a wneir sy'n effeithio ar fy mywyd, neu mae gennyf rywun sy'n gallu gwneud hynny ar fy rhan	– mae'r wybodaeth gywir ar gael ar yr adeg gywir – bodlonrwydd ar y gofal a'r cymorth a gafwyd – bodlonrwydd ar y bobl sy'n rhoi gofal a chymorth – maent yn teimlo bod eu hawliau'n cael eu parchu. – maent yn teimlo bod ganddynt reolaeth ar eu bywyd beunyddiol a bod pobl yn gwrando arnynt. – maent yn teimlo'u bod wedi bod yn rhan o wneud penderfyniadau sy'n effeithio arnynt. – y defnydd o eiriolaeth (argaeledd yn Gymraeg).	(1) Mae gwasanaethau eirioli o ansawdd da ar gael yn rhwydd ac mae'n hawdd i blant a phobl ifanc gael gafael arnynt nhw. (4) Mae plant a phobl ifanc yn cael eu grymuso ac mae eu hawliau, eu dymuniadau a'u teimladau'n cael eu cefnogi.

Llesiant corfforol ac iechyd meddwl ac emosiynol hefyd i blant a phobl ifanc: datblygiad corfforol, deallusol, emosiynol, cymdeithasol ac ymddygiadol.	– Rwy’n hapus ac rwy’n iach ac rwy’n gwneud pethau i gadw fy hunan yn iach – Rwy’n hapus ac yn gwneud y pethau sy’n fy ngwneud yn hapus – Rwy’n cael y gofal a’r cymorth iawn, cyn gynted â phosibl	– maen nhw’n teimlo’n iach yn gorfforol ac yn feddyliol – maen nhw’n dilyn ffordd iach o fyw – eu datblygiad – eu hiechyd meddyliol ac emosiynol	(2) Mae preifatrwydd plant a phobl ifanc a’u hawl i gyfrinachedd yn cael eu parchu ac mae eu lles yn cael ei ddiogelu a’i amddiffyn. (4) Mae plant a phobl ifanc yn cael eu grymuso ac mae eu hawliau, eu dymuniadau a’u teimladau’n cael eu cefnogi.
Diogelu rhag camdriniaeth ac esgeulustod.	– Rwy’n ddiogel ac yn cael fy amddiffyn rhag camdriniaeth ac esgeulustod – Rwy’n cael y cymorth i amddiffyn y bobl sy’n bwysig i mi rhag camdriniaeth ac esgeulustod – Rwy’n gwybod sut i fynegi fy mhryderon	– faint o gam-drin ac esgeuluso sy’n digwydd – maen nhw’n dweud eu bod yn teimlo’n ddiogel – eu hymwneud â throseddu ac ymddygiad gwrthgymdeithasol	(2) Mae preifatrwydd plant a phobl ifanc a’u hawl i gyfrinachedd yn cael eu parchu ac mae eu lles yn cael ei ddiogelu a’i amddiffyn. (4) Mae plant a phobl ifanc yn cael eu grymuso ac mae eu hawliau, eu dymuniadau a’u teimladau’n cael eu cefnogi.
Addysg, hyfforddiant a hamdden.	– Rwy’n gallu dysgu a datblygu i fy mhotensial llawn – Rwy’n gallu gwneud y pethau sy’n bwysig i mi	– pa un a ydynt yn cael eu cynorthwyo i aros yn yr ysgol	(3) Mae plant a phobl ifanc yn cael eu gwerthfawrogi am eu hamrywiaeth, yn cael eu trin â pharch ac mae pob math ar wahaniaethu yn eu herbyn yn cael ei herio. (4) Mae plant a phobl ifanc yn cael eu grymuso ac mae eu hawliau, eu dymuniadau a’u teimladau’n cael eu cefnogi.
Perthnasoedd domestig, teuluol a phersonol.	– Rwy’n perthyn – Mae gennyf berthnasoedd diogel ac iach ac rwy’n cyfrannu atynt	– bodlonrwydd ar berthnasoedd personol – bodlonrwydd ar fywyd ‘teuluol’ – bodlonrwydd ar ‘fywyd y cartref’	(2) Mae preifatrwydd plant a phobl ifanc a’u hawl i gyfrinachedd yn cael eu parchu ac mae eu lles yn cael ei ddiogelu a’i amddiffyn.

			(3) Mae plant a phobl ifanc yn cael eu gwerthfawrogi am eu hamrywiaeth, yn cael eu trin â pharch ac mae pob math ar wahaniaethu yn eu herbyn yn cael ei herio.
Cyfraniad i'r gymdeithas.	– Gallaf gymryd rhan yn fy nghymuned a chyfrannu iddi – Rwy'n teimlo fy mod yn cael fy ngwerthfawrogi mewn cymdeithas	– cyfranogiad yn y gymdeithas – cyfleoedd i gyfranogi yn y gymdeithas	(3) Mae plant a phobl ifanc yn cael eu gwerthfawrogi am eu hamrywiaeth, yn cael eu trin â pharch ac mae pob math ar wahaniaethu yn eu herbyn yn cael ei herio. (5) Mae plant a phobl ifanc yn cymryd rhan mewn dylunio, cynllunio, cyflenwi a gwerthuso gwasanaethau eirioli.
Llesiant cymdeithasol ac economaidd.	– Mae gennyf fywyd cymdeithasol a gallaf fod gyda'r bobl yr wyf yn eu dewis – Nid wyf yn byw mewn tlodi – Rwy'n cael y cymorth sydd ei angen arnaf i dyfu a bod yn annibynnol – Rwy'n cael gofal a chymorth drwy'r iaith Gymraeg os oes angen hynny arnaf	– bodlonrwydd ar fywyd cymdeithasol – tlodi – mae pobl ifanc yn teimlo'u bod yn cael eu cefnogi i symud ymlaen at fywyd fel oedolyn	(1) Mae gwasanaethau eirioli o ansawdd da ar gael yn rhwydd ac mae'n hawdd i blant a phobl ifanc gael gafael arnyn nhw. (2) Mae preifatrwydd plant a phobl ifanc a'u hawl i gyfrinachedd yn cael eu parchu ac mae eu lles yn cael ei ddiogelu a'i amddiffyn.
Addasrwydd lle byw.	– Mae gennyf le addas i fyw sy'n diwallu fy anghenion	– pa un a yw tai'n diwallu anghenion pobl	(1) Mae gwasanaethau eirioli o ansawdd da ar gael yn rhwydd ac mae'n hawdd i blant a phobl ifanc gael gafael arnyn nhw. (4) Mae plant a phobl ifanc yn cael eu grymuso ac mae eu hawliau, eu dymuniadau a'u teimladau'n cael eu cefnogi.

Y Cynnig Gweithredol

Beth yw 'Cynnig Gweithredol'?

Mae 'cynnig gweithredol' yn golygu rhannu gwybodaeth ynglŷn â hawl a hawlogaeth statudol plentyn neu berson ifanc mewn amgylchiadau penodol i gael mynediad at gymorth gan wasanaeth eirioli proffesiynol annibynnol.

Mae plant a phobl ifanc yn gymwys i gael cynnig eiriolaeth gan Eiriolydd Proffesiynol Annibynnol statudol pan fyddant yn dechrau derbyn gofal neu'n dod yn destun ymchwiliad amddiffyn plant sy'n arwain at Gynhadledd Amddiffyn Plant Gychwynnol.

Mae'r wybodaeth sy'n cael ei rhannu'n cynnwys esboniad o rôl gwasanaeth eirioli proffesiynol annibynnol, yr hyn y caiff ac na chaiff ei wneud, y ffordd mae'n gweithredu ar sail barn, dymuniadau a theimladau person ifanc, ei fod yn annibynnol a'i fod yn gweithio er mwyn y plentyn/person ifanc yn unig. Mae'r wybodaeth sy'n cael ei rhannu hefyd yn egluro polisi'r gwasanaeth ar gyfrinachedd, diogelu a hawliau statudol plant a phobl ifanc i gael cymorth i fynegi eu barn, eu dymuniadau a'u teimladau, yn ogystal â hawl i gyflwyno sylwadau neu wneud cwyn.

Caiff gwybodaeth ynglŷn â'r rhwydweithiau cymorth ehangach sydd ar gael i blant a phobl ifanc ei rhannu hefyd. Mae'r cymorth ehangach hwn yn cynnwys eiriolaeth ffurfiol/gan ymarferydd (hynny yw, athro/athrawes, gweithiwr cymdeithasol, gweithiwr iechyd proffesiynol), eiriolaeth anffurfiol (gan aelod o'r teulu neu ofalwr) ac eiriolaeth gan gyfoedion; yn ogystal â gwybodaeth am Linell Gymorth MEIC a Swyddfa Comisiynydd Plant Cymru.

Cynnig Gweithredol ar gyfer:

a) Plant sy'n Derbyng Gofal (Rhan 6 o [Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant \(Cymru\) 2014](#))

Wrth gael eu derbyn i'r system Plant sy'n derbyn Gofal, bydd plant a phobl ifanc⁶ yn cael eu hatgyfeirio a'u helpu gan eu gweithwyr cymdeithasol i gael cyfarfod cynnig gweithredol gyda'u gwasanaeth eirioli proffesiynol annibynnol lleol. Dylai hyn ddigwydd cyn y cyfarfod adolygu cyntaf. Bydd yr apwyntiad, gan gynnwys eu hymateb i'r cynnig gweithredol o wasanaeth eirioli, yn cael ei gofnodi yn eu cynllun gofal a chymorth gan y gweithiwr cymdeithasol a neilltuwyd i weithio gyda'r person ifanc.

⁶Mae Rhan 1 (adran 3) o [Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant \(Cymru\) 2014](#) yn diffinio plentyn fel a ganlyn: [Ystyr "plentyn" yw person dan 18 oed]. Fodd bynnag, cydnabyddir bod angen ymdrin â phlant ifanc iawn sydd yn y categori 0 – 5 oed fesul achos, yn dibynnu ar y plentyn unigol.

Bydd y Swyddog Adolygu Annibynnol yn cadarnhau ac yn cofnodi bod y cynnig gweithredol hwn wedi cael ei wneud erbyn yr adolygiad cyntaf, a pha un a dderbyniwyd y cynnig o wasanaeth eirioli a'i peidio, gan gynnwys y rheswm dros beidio derbyn y cynnig lle bo hynny'n bosibl.

b) Plentyn sy'n Wynebu Risg (Rhan 7 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 ac Adran 47 o Ddeddf Plant 1989)

Bydd plant a phobl ifanc sy'n destun ymchwiliadau amddiffyn plant sy'n arwain at gynhadledd amddiffyn plant yn cael eu hatgyfeirio a'u helpu gan eu gweithiwr cymdeithasol i gael cyfarfod cynnig gweithredol gyda'u gwasanaeth eirioli proffesiynol annibynnol lleol cyn y gynhadledd amddiffyn plant gychwynnol.

Bydd y Cadeirydd / Swyddog Adolygu Annibynnol yn cadarnhau ac yn cofnodi yn y gynhadledd bod y cynnig gweithredol hwn wedi cael ei wneud, a bydd hefyd yn cofnodi a dderbyniwyd y cynnig o wasanaeth eirioli ai peidio, gan gynnwys y rheswm dros beidio derbyn y cynnig lle bo hynny'n bosibl.

Ar ben hynny:-

c) Gofal a Chymorth (Rhannau 3 a 4 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014)

Bydd plant a phobl ifanc sy'n cael, neu wedi cael, eu hasesu am ofal a chymorth ond nad ydynt angen ymyriad o natur sy'n ymwneud â diogelu (Amddiffyn Plant), yn cael eu hysbysu am y gwasanaeth eirioli proffesiynol annibynnol lleol ac yn cael cynnig ei ddefnyddio fel rhan o'r broses asesu. Bydd y cynnig yn cael ei wneud gan eu gweithiwr cymdeithasol dynodedig, a'u hymateb yn cael ei gofnodi ynghyd ag unrhyw reswm dros beidio derbyn y cynnig lle bo hynny'n bosibl.

Proses y Cynnig Gweithredol

Mae'r 'cynnig gweithredol' yn cael ei wneud yn uniongyrchol i'r plentyn neu'r person ifanc gan yr Eiriolydd Proffesiynol Annibynnol.

Bydd y gweithiwr cymdeithasol dynodedig yn:-

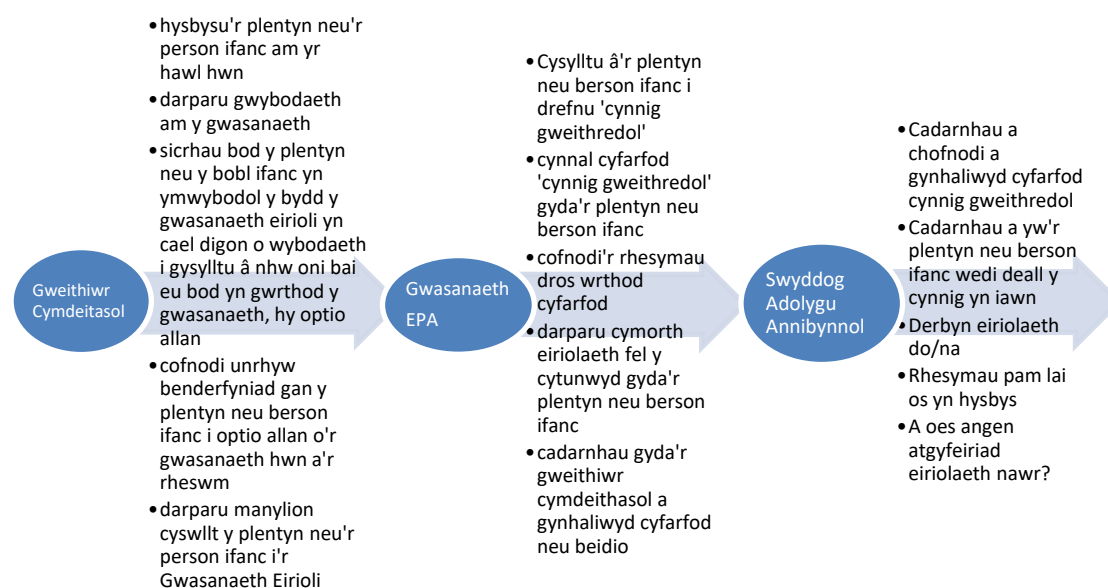
- rhoi gwybod i'r plentyn neu berson ifanc am yr hawl hwn
- darparu gwybodaeth am y gwasanaeth
- sicrhau bod y plentyn neu'r person ifanc yn ymwybodol y bydd gwasanaeth eirioli yn cael digon o wybodaeth i gysylltu ag ef/hi oni bai y bydd yn ddweud yn bendant nad yw am dderbyn y gwasanaeth hwn, h.y. optio allan
- cofnodi unrhyw benderfyniad gan y plentyn neu'r person ifanc i optio allan o'r gwasanaeth hwn a'r rheswm pam
- darparu manylion cyswllt y plentyn neu'r person ifanc i'r Gwasanaeth Eirioli

Nid yw optio allan yn golygu nad yw'r plentyn neu'r person ifanc bellach yn gymwys i gael gwasanaeth eirioli. Os yw'r plentyn neu'r person ifanc yn penderfynu yn nes ymlaen ei fod am gael gwasanaeth eirioli, bydd y gweithiwr cymdeithasol yn rhoi ei fanylion i'r gwasanaeth eirioli fel bod modd trefnu cyfarfod cychwynnol gyda'r plentyn neu'r person ifanc.

Bydd y gwasanaeth eirioli yn:-

- cysylltu â'r plentyn neu'r person ifanc i drefnu gwneud 'cynnig gweithredol'
- cynnal cyfarfod 'cynnig gweithredol' gyda'r plentyn neu'r person ifanc
- cofnodi'r rhesymau dros wrthod y cyfarfodydd
- cofnodi canlyniad y cyfarfod cynnig gweithredol
- darparu cymorth eirioli fel y cytunwyd gyda'r plentyn neu'r person ifanc
- cadarnhau gyda'r gweithiwr cymdeithasol a gynhaliwyd cyfarfod neu beidio.

Esboniad o broses y Cynnig Gweithredol

Darparu eiriolaeth

Gallai'r plentyn/person ifanc benderfynu os yw'n dymuno gwneud cais am gymorth gwasanaeth eiriolaeth proffesiynol annibynnol neu beidio o ganlyniad i'r cyfarfod cynnig gweithredol:-

- Os bydd y plentyn/person ifanc yn penderfynu ei fod yn dymuno cael cymorth gan y gwasanaeth eirioli, bydd hynny'n cael ei drin fel 'hunanatgyfeiriad' ond bydd 'cynnig gweithredol' yn cael ei nodi fel ffynhonnell yr atgyfeiriad. Bydd yr eiriolwr, gyda chytundeb y person ifanc, yn esbonio unwaith eto (yn gryno) yr hyn y caiff/na chaiff gwasanaeth eirioli proffesiynol annibynnol ei wneud, y ffaith ei fod yn

annibynnol, y ffordd mae'n gweithredu, a'i bolisi cyfrinachedd a diogelu. Bydd yr eiriolwr hefyd yn gofyn am ganiatâd i agor ffeil achos eirioli ar gyfer y plentyn/person ifanc.

- Efallai y bydd y plentyn/person ifanc yn dewis cymryd ychydig o amser i feddwl am yr wybodaeth y mae wedi'i chael cyn penderfynu a yw'n dymuno cael cymorth gwasanaeth eirioli. Rhoddir gwybod i'r plentyn/person ifanc y caiff gysylltu â'r gwasanaeth eirioli yn uniongyrchol unrhyw bryd neu y caiff ofyn i rywun arall megis gofalwr, gweithiwr cymdeithasol neu swyddog adolygu annibynnol gysylltu â'r gwasanaeth ar ei ran.
- Fodd bynnag, efallai y bydd y plentyn/person ifanc yn teimlo nad oes angen cymorth gwasanaeth eirioli arno ar y pwynt hwnnw, ac y bydd am optio allan. Yn yr achos hwn hefyd, rhoddir gwybod i'r plentyn/person ifanc y caiff gysylltu â'r gwasanaeth eirioli yn uniongyrchol unrhyw bryd neu y caiff ofyn i rywun arall megis gofalwr, gweithiwr cymdeithasol neu swyddog adolygu annibynnol gysylltu â'r gwasanaeth ar ei ran.

Ym mhob achos, bydd yr eiriolwr yn sicrhau bod taflenni gwybodaeth am y gwasanaeth eirioli proffesiynol annibynnol a'i fanylion cyswllt yn cael eu rhannu â'r plentyn neu berson ifanc.

Fel amlinellwyd yn flaenorol, dylid darparu gwybodaeth am y rhwydweithiau ehangach o gymorth.

Os bydd y plentyn/person ifanc yn dweud wrth yr eiriolwr ei fod yn dymuno cael cymorth gwasanaeth eirioli gan rywun mewn rôl ffurfiol / broffesiynol / anffurfiol, ond nid y gwasanaeth eirioli annibynnol, bydd y plentyn/person ifanc yn cael cymorth i roi gwybod i'r gweithiwr cymdeithasol/swyddog adolygu annibynnol.

Mynediad at wasanaethau eirioli yn y dyfodol

Bydd plant a phobl ifanc yn cael eu hatgoffa sut y gall eu gwasanaeth eirioli proffesiynol annibynnol lleol eu helpu i sicrhau bod eu llais yn cael ei glywed, naill ai gan eu Gweithiwr Cymdeithasol neu gan y Swyddog Adolygu Annibynnol/Cadeirydd ar adegau allweddol yn eu gofal a reolir megis cyfarfodydd adolygu, symudiadau wedi'u rheoli rhwng lleoliadau, pan fo cynlluniau ar waith i berson ifanc ddod yn 'Berson sy'n Gadael Gofal' neu gan y gwasanaeth eirioli trwy eu gweithgarwch arferol i godi ymwybyddiaeth.

Canlyniadau

Bydd plant a phobl ifanc yn cael eu hysbysu'n llawn am eu hawliau a'u hawlogaethau statudol, ac am y dewisiadau sydd ar gael iddynt o ran cymorth gwasanaeth eirioli.

Bydd plant a phobl ifanc yn penderfynu, ar sail gwybodaeth, a ydynt yn dymuno cael cymorth gwasanaeth eirioli ai peidio, a chan bwy.

Bydd angen plant a phobl ifanc am eiriolaeth yn cael ei ddiwallu, ac fe fyddant yn cael eu helpu i gynrychioli eu sylwadau, eu dymuniadau a'u teimladau.

Bydd canlyniadau/camau gweithredu yn cael eu cofnodi, adrodd a monitro yn yr Adroddiad Monitro Prosiect chwarterol.

Crynodeb o Ddulliau ar gyfer Eiriolaeth heb gyfarwyddyd⁷

Caiff y pedwar dull a gydnabyddir ar hyn o bryd ar gyfer eiriolaeth heb gyfarwyddyd eu nodi'n fyr isod. Cydnabyddir mai dull integredig sydd fwyaf effeithiol ar gyfer darparu eiriolaeth heb gyfarwyddyd.

Dull sy'n seiliedig ar Hawliau

Gyda'r dull hwn, rôl yr eiriolwr yw sicrhau, gan ddefnyddio amrywiaeth o ddulliau, bod hawliau dynol sylfaenol defnyddwyr gwasanaethau'n cael eu hybu, eu hamddiffyn a, lle y bo angen, yn cael eu defnyddio i gymryd camau cadarnhaol ar ran y defnyddiwr gwasanaethau. Lle mae'r eiriolwr yn credu y gallai'r anghyfiawnder a achosir i'r defnyddiwr gwasanaethau fod yn anghyfreithlon, dylai geisio cynrychiolaeth gyfreithiol briodol ar gyfer y person.

Dull sy'n Canolbwyntio ar yr Unigolyn

Trwy dreulio amser gyda'r defnyddiwr gwasanaethau, ac o bosibl eraill y mae'r cleient yn eu hadnabod ac yn ymddiried ynddynt, mae'r eiriolwr yn datblygu darlun o'i ffordd o fyw, ei ddewisiadau a'i anghenion. Gall yr eiriolwr gynrychioli barn y person yn annibynnol 'fel pe baent yn eiddo i'r eiriolwr ei hun' (O'Brien 1981). Trwy wneud hynny mae'r eiriolwr yn codi proffil safbwyntiau unigryw'r defnyddiwr gwasanaethau, a chan hynny yn hybu dull sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn o ddarparu gwasanaethau a gwneud penderfyniadau.

Dull y Briff Gwylio

Mae'r dull hwn yn seiliedig ar 8 maes ansawdd bywyd a ddefnyddir fel y sail i gyfres o gwestiynau y gall yr eiriolwr eu gofyn i'r penderfynwr neu'r darparwr gwasanaethau ar ran y defnyddiwr gwasanaethau. Mae Briff Gwylio'n darparu fframwaith ar gyfer cwestiynu a herio'r penderfynwr neu'r darparwr gwasanaethau mewn ffordd anwrthdrawol ac mae'n annog darparwyr gwasanaethau i wneud y defnyddiwr gwasanaethau'n ganolog i'r broses benderfynu.

Gan ddefnyddio model y Briff Gwylio mae'n rhaid i eiriolwyr sicrhau bod nifer o faterion yn glir.⁸

Dull Tyst-Sylwedydd

Trwy arsylwi ar y ffordd y mae cleient yn byw ei fywyd, gall yr eiriolwr weld neu glywed pethau sy'n annerbyniol neu sy'n creu bygythiad i

⁷ <https://www.ascymru.org.uk/application/files/6515/0461/6014/summary-of-approaches-to-non-instructed-advocacy.pdf>

⁸ <http://asist.co.uk/watching-brief>

lesiant y person. Gall hefyd ddod i wybod am ddewisiadau a phleserau'r defnyddiwr gwasanaethau, y gellir eu defnyddio yn eu tro i wella perthnasoedd cadarnhaol. Nid yw'r dull hwn yn ei gwneud yn ofynnol i'r eiriolwr ffurfio barnau neu dybiaethau, dim ond adrodd ar ffeithiau ei arsylwadau a'u dwyn i sylw darparwyr gwasanaethau a phenderfynwyr.